

Thomas Mann

YUSUF ve KARDEŞLERİ

YUSUF MISIR'da

3. CİLT

HECE

roman

Türkçesi: ZEKİ CEMİL ARDA

Thomas Mann: 6 Haziran 1875'te Lübeck'te Thomas Johann Heinrich Mann adlı bir tüccarın ikinci oğlu olarak doğan Thomas Mann, 20. yüzyılın en önemli Alman yazarlarından biridir. 1893'te ortaokulu bitiren Mann, nefret ettiği okuldan ayrılarak annesi ve kardeşleriyle birlikte Münih'e taşındı. Burada bir sigorta şirketine gönüllü stajyer olarak girdi ve 1895-96 yıllarında Teknik Üniversite'de okudu. *Frühlingssturm*, *Monatschrift für Kunst, Literatur und Philosophie* (İlkbahar Fırtınası, Sanat, Edebiyat ve Felsefe Dergisi)'nin yazarları ve kurucuları arasında olan Mann, ağabeyi Heinrich tarafından çıkarılan *Das Zwanzigste Jahrhundert, Blätter für Deutsche Art und Wohlfahrt* adlı Alman ulusal, anti-Semist dergide de yazıyordu. Ama Bismarck taraftarı genç yazar için şiir çalışmaları daha önemliydi. Heinrich ile birlikte 1896-98 yıllarında İtalya'ya yaptığı yolculuktan sonra 1898-99 yıllarında *Simplicissimus* adlı derginin redaktörlüğünü üstlendi. *Der kleine Herr Friedmann* (Küçük Bay Friedmann, 1901) gibi ilk öykülerinden sonra Mann, 1901'de *Die Buddenbrooks* (Buddenbrook Ailesi) adlı romanını yayınladı. Bu romanında yazar, Lübeck'li burjuvazi bir tüccar ailesinin dört kuşak boyunca çöküşünü anlatır. Burjuvazinin çalışkanlık, tutumluluk ve görev bilinci gibi erdemleri, sanatsal, entelektüel ve dini hayatları, kötü alışkanlıkları, lüks yaşantıları, avarelikleri, hastalıkları, ölümleri... yıkılışı anlatılır. Eserlerinin konusunu genellikle burjuvazinin yozlaşması oluşturur. Mann'ın ikinci başarısı *Tonio Kröger* adlı öyküsüdür. *Tonio Kröger*'de sanatla burjuva hayatı arasındaki zıtlık yansıtılır. Mann, 1905'te bir profesörün kızı olan Katia Pringsheim ile evlenir ve altı çocukları olur. Evlenmesi ve evliliğe bağlı olarak toplumda kendine bir yer edinmesi nedeniyle muhafazakâr/siyasal görüşleri sağlamlaştırır. 1912'de soysuzlaşmış hayat tarzı nedeniyle mahva sürüklenen bir sanatçının öyküsünü anlatan *Der Tod in Venedig*'i (*Venedik'te Ölüm*) yazdı. Mann, I. Dünya Savaşı'nı ulusal bir Alman çöküşü içinde savunarak *Betrachtungen eines Unpolitischen*'i (*Apolitik Bir Adamın Gözlemleri*, 1918) yazdı. *Der Zauberberg*, (*Büyülü Dağ*, 1924) Hans Castorp adlı bir mühendisin öyküsüdür. Bu romanın kahramanı da aşkın ve ölümün gücüne yenik düşer. Thomas Mann 1929'da Nobel Edebiyat ödülünü alır. 1933'te İsviçre'ye göç ederek Zürih yakınlarında Küsnacht'a yerleşti. Aynı yıl içinde *Joseph und Seine Brüder* (*Yusuf ve Kardeşleri*) adlı romanın birinci cildi çıktı. Mann, Yusuf tiplmesiyle ilk kez gelecek için umut vadeden bir karakteri anlatır. Yazar, bu romanıyla kendi politik gelişimini ima ederek faşizmin yenilebileceğine ilişkin umutlarını dile getirir. Mann 1936 yılında Alman uyruğundan çıkarıldı. Çekoslovak uyruğuna geçti. 1938'de ABD'ye taşındı. Burada 1939'da *Lotte in Weimar* 'ı yazdı. 1944'te Amerikan uyruğuna geçen Mann, II. Dünya Savaşı'nda Alman dinleyicileri için faşizm karşıtı radyo programları hazırladı ve 1947'de Doktor Faustus adlı romanını yayınladı. 1952'de İsviçre'ye dönen Mann, 1954'te *Die Bekenntnisse des Hochstaplers Felix Krull* (*Felix Krull Adlı Dolandırıcının İtirafı*) adlı romanını yazdı. Mann, Krull adlı narsist sanatçının itiraflarını tamamlayamadan 12 Ağustos 1955'te 80 yaşında Zürih'te öldü.

Zeki Cemil Arda: 1941 Kütahya doğumlu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümünden; Latin Dili ve Edebiyatı, Klasik Arkeoloji Yan Dallarından (1965) mezun oldu. Türk ve Avrupa Edebî ve Tarihî Metinlerinde Tolerans, Motif ve İçerik Karşılaştırmaları, Türk ve Avrupa Mitolojileri Karşılaştırmaları alanlarında araştırmalar; Edebî ve Tarihî Metin Çevirileri yaptı. Bilimsel araştırmalar için Almanya, Avusturya ve İsviçre'de bulundu. Almanya Federal Cumhuriyeti Alexander von Humboldt-Vakfı ve DAAD'den akademik çalışmaları ve araştırmaları için burs aldı. Anadolu, Ankara Üniversitesi, Çanakkale 18 Mart, Çukurova, Gazi ve Ahi Evran Üniversitelerinde görev yaptı. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Gazi Üniversitesi Çorum İlahiyat Fakültesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dekanlıkları'nda bulundu.

YUSUF VE KARDEŞLERİ-III

Yusuf Mısır'da

THOMAS MANN

Türkçesi:

ZEKİ CEMİL ARDA

Hece Yayınları: 184

Roman

©Hece Yayınları

Özgün Adı:

Joseph Und Seine Brüder: Joseph in Ägypten

© Bu kitabın tüm yayın hakları, S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main
firmasından *AnatoliaLit Ajansı* aracılığıyla alınmıştır.

Birinci Basım: Ocak 2007

İkinci Basım: Mart 2020

Kapak Tasarımı

www.sarakusta.com.tr

Teknik Hazırlık

www.hece.com.tr

TAKIM ISBN: 975-8988-42-5

ISBN: 978-975-8988-88-4

Baskı

www.emsalmatbaa.com.tr

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.

Konur Sokak No: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara

T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14

e-posta: hece@hece.com.tr

www.hece.com.tr

Sertifika No: 17672

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM: AŞAĞIYA DOĞRU YOLCULUK / 7

Ölülerin Sessizliğine Dair / 7

Bey İçin / 12

Gece Sohbeti / 22

İtiraz / 37

Tekrar Karşılaşmak / 41

Zel Törenleri / 50

II. BÖLÜM: ŞEOL'A GİRİŞ / 63

Yusuf, Gosen Ülkesini Seyrediyor ve Per-Sopd'a Geliyor / 63

Kediler Şehri / 69

Öğretici On / 71

Yusuf Piramitlerin Yanında / 80

Sargılılar Evi / 89

III. BÖLÜM: VARIŞ / 103

Nehir Yolculuğu / 103

Yusuf Vêse'den Geçiyor / 110

Yusuf, Petepre'nin Evinin Önüne Geliyor / 120

Cüceler / 125

Mont-kav / 132

Potifar / 146

Yusuf İkinci Kez Satılıyor ve Yüzüstü Düşüyor / 151

IV. BÖLÜM: YÜCELER YÜCESİ / 159

Yusuf, Potifar'ın Yanında Ne Kadar Kalacak / 159

Torunların Ülkesinde / 167

Saray Adamı / 179

Görev / 189

Huiy ile Tuiy / 195

Yusuf Şunları Düşünüyor ve Değerlendiriyor / 218

Yusuf, Potifar'ın Karşısında Konuşuyor / 223

Yusuf Bir Birlik Kuruyor / 242

V. BÖLÜM: KUTSANMIŞ KİŞİ / 249

- Yusuf, Özel Koruma ve Okuma Hizmetinde / 249
Yusuf, Kaynağın Başındaki Birisi Gibi Yetiştiriyor / 263
Amun Yusuf'a Şaşı Bakıyor / 274
Beknehons / 283
Yusuf Gözle Görülür Derecede Mısırlı Oluyor / 297
Mont-kav'ın Sakin ve Sessiz Vefatı Hakkında / 316

VI. BÖLÜM: DUYGULANMIŞ KADIN / 343

- Değerini Takdir Etmeme Sözü / 343
Gözlerin Açılması / 352
Evli Çiftler / 366
Üç Misli Değiş Tokuş / 408
Yılan Sorunu / 432
İlk Yıl / 438
İkinci Yıl / 466
Yusuf'un İffeti / 484

VII. BÖLÜM: ÇUKUR / 499

- Tatlı Pusulalar / 499
Dil Ağrısı (Oyun ve Sonrası) / 508
Dûdu'nun Şikâyeti / 532
Tehdit / 552
Kadınlar Topluluğu / 560
Kancık Köpek / 578
Yeni Yıl Günü / 589
Boş Ev / 597
Babanın Yüzü / 609
Mahkeme / 616

DİZİN / 627

I. BÖLÜM

AŞAĞIYA DOĞRU YOLCULUK

Ölülerin Sessizliğine Dair

Ay ışığı altında, alçak tepeli bölgede “meyve bahçesi” adını taşıyan dağın eteklerinde çadırlarını uyumak için kurarlarken Yusuf, ihtiyarın oğullarından Kedma’ya “Beni nereye götürüyorsunuz?” diye sordu.

Kedma onu baştan aşağıya süzdü.

“Senin kafan iyi galiba” dedi; aslında “İyi” değil, “budala”, “utanmaz”, “acayıp” gibi diğer başka şeyleri kastettiğini gösterircesine başını salladı. “Seni nereye mi götürüyoruz? Seni, biz bir yere mi götürüyoruz? Biz seni kesinlikle bir yere götürmüyoruz! Sen tesadüfen bizimle berabersin, çünkü babam seni sert heriflerden satın aldı ve biz nereye gidiyorsak sen de bizimle geliyorsun. Buna kesinlikle ‘götürmek’ denilemez.

“Öyle mi? Öyle olsun” dedi Yusuf. “Ben sizinle giderken, acaba Tanrı beni nereye götürüyor?” demek istemiştım sadece.

“Sen insanı, güldüren ve hep öyle kalacak olan haşarı bir çocuksun” diye karşılık verdi Ma’onitli genç, “senin, kendini olayların merkezine koyan tavırların var; insan buna şaşırır mı kızsın mı bilemiyor. Yoksa sen, senin Tanrının seni yanına almak istediğini, herhangi bir yere varmak için seyahat ettiğimizi mi düşünüyorsun, ha?”

“Böyle bir şey hiç aklımdan geçmedi” diye karşılık verdi Yusuf. “Sizlerin benim efendilerim olarak kendi bildiğiniz gibi ve amaçlarınız doğrultusunda aklınıza koyduğunuz yöne doğru seyahat

ettiğınızı elbette biliyorum; benim sorumluda, kesinlikle onurunuzu ve şöhretinizi rencide etme niyetim yok. Ama bak, dünyada pek çok merkez var, her yaratık için bir merkez ve her merkezin etrafında ona özgü bir çember bulunur. Sen benden sadece bir arşın uzaktasın, ama senin etrafında bir yörünge bulunuyor, onun merkezinde ben değil sen varsın. Ben ise kendi yörüngemin merkezindeyim. Bunun için senden veya benden bakılınca, her ikisi de mevcuttur, diyorlar. Çünkü bizim yörüngelerimiz birbirinden pek uzakta değil, birbirleriyle temas etmezler, aksine Tanrı onları birbirinin içine iyice yaklaştırdı ve eşleştirdi, bu durumda siz İsmaililer tamamen kendinize has bir şekilde yolculuk yapıyorsunuz ve kendi aklınızdan geçen yöne gidiyorsunuz, ama bu eşleşme nedeniyle sizler beni hedefime ulaştıran bir alet ve araçsınız. İşte bunun için, beni nereye götürüyorsunuz diye sormuştum.”

Kedma çağırdığı kazıktan başını kaldırıp “Bak sen hele” dedi ve onu baştan aşağı süzmeye devam etti. “Demek böyle şeyler düşünüyorsun. Dilin de Mısır kedileri gibi uzun. Bunu babama, bizim ihtiyara söyleyeceğim, bu it oğlu itin ne kadar ukalaca davrandığını ve böylesine yüksek bir bilgeliğe burnunu nasıl soktuğunu, senin bir yörünge olduğunu ve bizlerin de senin sevk edicin olarak belirlenmiş olduğumuzu anlatacağım. Dikkatli ol, yoksa ona söylerim.”

“Söyle haydi” diye karşılık verdi Yusuf. “Bunun kimseye zararı dokunmaz. Baban beni satarak ticaret yapmayı aklından geçiriyorsa karşısına çıkan ilk müşteriye pazarlıkla çok ucuza satmak istemez umarım. Çünkü senin benimle ilgili açıklamaların onu hayretler içinde bırakacaktır.”

“Burada gevezelik mi yapıyoruz yoksa çadır mı kuruyoruz?” dedi Kedma. Ona bir yeri gösterip yardımcı olmasını istedi. Ama bu arada şunları söyledi:

“Bizim nereye gittiğimizi öğrenmek istediğinden çok soru soruyorsun ama buna cevap veremem; çünkü cevabını bilmiyorum, bilseydim bilgi verirdim. Bunu ancak babam, bizim ihtiyar bilir, çünkü her şey onun kafasının içindedir, bunu da ileride göreceğiz.

şu kadarı belli, senin sert efendilerin olan çobanların bize önerdiklerini uygulayacağız ve ülkenin içerilerine girmeyeceğiz, su ayrımında kalmayacağız, aksine denize doğru gidecek ve sahil şeridini kullanacağız, oradan aşağıya doğru günlerce ilerleyip Filistinlilerin toprağına varacağız, ticaret yapılan şehirlere ve korsanların kalelerine uğrayacağız. Belki de seni orada bir kadırgaya kürek mahkûmu olarak satabilir.”

“Bunu arzu etmem” dedi Yusuf.

“Burada senin arzu edip etmediğin söz konusu olamaz. Bu, ihtiyarın kafasında planladığı şekilde olur. Sonuç olarak bu seyahatin nereye gittiğini ve nereye varacağını belki de o kendisi bile bilmiyordur. Ama o bizlerin, kendisinin bunu daha önceden çok ayrıntılı olarak bildiğini bilmemizi ister, bizler de buna uygun bir tavır takınırız -Efer, Mibsam, Kedar ve ben... Ben birlikte çadır kurduğumuz için bunları anlatıyorum, yoksa bunları sana anlatmak gibi bir niyetim yoktu. Bizim ihtiyarın seni hemen erguvan rengi kaftan ve sedir ağacı yağıyla değiş tokuş yapmasını istemezdim doğrusu, aslında senin bir süre daha bizimle kalmanı ve bu yol boyunca, insanların dünya yörüngeleri ve bunların eşleşme konumları hakkında senin görüşlerini dinlemeyi isterdim.”

“Ne zaman istersen” diye cevap verdi Yusuf. “Sizler benim efendilerimsiniz, beni yirmi gümüş mangıra satın aldınız, ayrıca dil döküp şakalaştınız. Ticari hayatta böyle teklifler olur ve insanların dünya yörüngeleri hakkındaki bilgilere bazı şeyler daha ekleyebilirim, Tanrının sayılar içinde gizlediği mucizevi sırlar var ve insanın bunları düzene koymasında yarar var, ayrıca salınım diye bir şey var, köpek yıldızı senesi ve hayatın yenilenmesi...”

“Ama şimdi sırası değil” dedi Kedma. “Şu anda çadırın kesinlikle kurulması gerekiyor, çünkü bizim ihtiyar, babam yorgun ve tabii ben de. Korkarım senin ağzından çıkacak sözleri bugün dinlemeyeceğim. Açlıktan dolayı kendini hâlâ kötü hissediyor musun, urganla bağladıkları yerlerin hâlâ sızlıyor mu?”

“Hemen hemen geçti” diye karşılık verdi Yusuf. “Kuyunun içinde zaten sadece üç gün geçirmiştik ve sizlerin bana verdiğiniz yağ

vücuduma sürdüm, bu benim uzuvlarıma çok iyi geldi. Sağlığım yerinde, kölenizin değerini ve becerilerini olumsuz etkileyecek hiçbir şeyi yok.” Gerçekten o kendisini iyice temizleme ve yağlanma fırsatı bulmuştu ve sahipleri ona bir önlük ve soğuk saatler için beyaz, buruşuk kapüşonlu bir pelerin vermişlerdi, tıpkı kervanın başını çeken iri fırlak dudaklı çocuğunki gibi. “İnsanın kendisini yeniden doğmuş gibi hissetmesi” şeklindeki tabire uygun bir konuma gelmişti, dünyanın yaratılışından beri insanoğluna nasip olan şey, belki de kendisine isabet etmişti -çünkü o gerçekten yeniden dünyaya gelmemiş miydi? Onu geçmişten ayıran bir uçurum ve derin bir kesit vardı, bu mezardı onun için. O genç yaşta öldüğü için, kuyunun öte tarafında onun hayatı güçleri hızla ve kolayca yeniden oluşmuştu; onun yaşamakta olduğu varlığıyla daha önceki, yani kuyuya atılmakla sonuçlanan hayatı arasında kesin olarak ayırt edilecek bir sınırdı ve kendisini artık eski Yusuf olarak telakki ettirecek hiçbir olay kalmamıştı; yani artık yeni bir Yusuf olarak takdir edilmesine mâni olacak bir şey de yoktu. Ölü ve ölmüş olmakla anlatılmak istenen şey: Bozulup değişmeyecek bir durumda bulunmak, geriye hiçbir işaret ve selam verememek, o ana kadar yaşadığı ömürle hiçbir şekilde en sakin ve sessiz bir iletişim ve ilişki kurmaya müsaade etmemek konumu ifade ediyor demektir. Ayrıca bunun anlamı: İzin verilmeden şu ana kadar yaşanan ömür karşısında unutulmuş ve hiçbir şey söyleyemeyecek konuma gelmiş olmak ve suskunluğu içinde bulunduğu bu sürgün konumdan, herhangi bir şekilde, bir işaretle kurtuluş olanağının bulunmadığı bir hâl demek de oluyor -işte Yusuf bu hâldeydi ve ölüydü; yıkanarak kuyudaki tozları üzerinden attıktan sonra bu yağlı vücuduna sürmesiyle yeniden doğmuştu; yani ölen bir insana son yıkışında sürülen ve öteki tarafta yeni bir yaşama başlamasını sağlayan yağ sürmeyle kendisinin yaptığı bu yağlanma arasında hiçbir fark yoktu.

Bu görüşe özellikle önem vereceğiz, çünkü şu an ve daha sonrası için bu son derece zorunluluk arz ediyor; Yusuf tarafından burada reddedilen bu iddia, onun hikâyelerini incelediğimizde sık sık üzerine atılan bir iddia olarak görülür: Soru şudur, tabii bu bir

iddiadır, içinde bulunduğu kuyudan, sefil bir duruma düşen Yakup ile iletişim kurmak ve ona yaşadığını bildirmek için mi, bütün güçlerini toplayıp bu düşünceleri de planlayarak mı dışarı çıkmıştı? Zaten bunun için fırsat hemen ele geçmişti, zamanla bir fırsat daha ortaya çıkmış ve hayal kırıklığına düşen babaya bu hakikat malum edilmişti, böylece son derece utandırıcı bir konuma kadar gelmiş olan baba bu durumdan akıl almaz bir şekilde vazgeçmişti; bu haberi algılamak için, oğluna daha rahat ve kolay bir olanak sağlamıştı.

Bu iddia, gerçekte yapılabilecek olanla, içinde hissettiği olabirliği birbirine karıştırıyor ve karanlık olan üç günü bakış ve değerlendirme dışı bırakıyor. Bu üç gün, onun yeniden canlanmasını önceden hazırlamıştı. Bu günler, feci acılar içinde, o güne kadarki hayatının ölümcül yanlışlarını idrak etmesini sağladı ve bu hayata geri dönme arzusundan vazgeçirtti; kardeşlerinin onun kesinlikle öldüğüne inanmalarını sağladı; ayrıca kararından ve niyetinden vazgeçmemesi gerektiği konusunda onu daha da güçlendirdi; bunlar kendi hür iradesiyle değil, aksine iradesi dışında ama mantıklı bir gereksinimle, tıpkı bir ölünün suskunluğundaki gibi oluşmuştu. Bu konumda olan birisinin sevgisini ifade edemeyip susması, sevgisinin olmamasından değil, buna mecbur olduğu içindir; yoksa Yusuf babasına karşı böylesine acımasız bir şekilde susmazdı. Hatta bu durum onu fazlasıyla üzüyordu ve orada kalışı uzadıkça, üzüntüsü de o kadar artıyordu, buna inanmak gerek - onun her tarafını örten bu ölü toprağından daha hafif bir üzüntü değildi bu. Babasının acısına katılıyordu, çünkü babasının onu kendi canından daha çok sevdiğini biliyordu; doğal olarak o da babasına şükranla ve sevgiyle bağlıydı; bu sevgi ve şükran duygusunu kuyunun dibine de yüreğinde taşıyarak getirmişti; bunlar ona güç veriyordu ve bunun akıl almaz boş adımlar şeklinde algılanmasını sağlıyordu. Bizim kendi kaderimizle ilgili bir acının başka birisince paylaşılması, bize yabancı ve uzak olan acılar içindeki bir insanınkiyle son derece farklı ve daha soğuktur. Yusuf çok feci şeyler yaşamıştı ve çok acımasız dersler almıştı -bu onun Yakup'a merhamet etmesini

kolaylaştırmıştı, hatta birbiriyle bağlı oldukları bilinci, babasının feryadını, böyle gerektiği için meydana gelen bir olay olarak değerlendirmesine yol açtı. Babasının almak zorunda kaldığı kanlı belge, söylenen yalanın cezalandırılmasına engel oldu. Yakup'un, hayvanın kanını zorunlu olarak ve hiç itiraz etmeden Yusuf'un kanıymış gibi algılamak zorunda kalışı, Yusuf'a bağlanıyordu; böylece Yakup'un gözlerinde "bu benim kanım" ile "bu benim kanım anlamına gelir" arasındaki farkı canlandırabiliyordu. Yakup onu ölmüş kabul etmişti; çünkü bu belge tartışma kabul etmezdi -peki, Yusuf bu durumda ölmüş müydü yoksa ölmemiş miydi?

Yusuf bu konumdaydı. Babasına karşı sesini duyuramayacaktı; çünkü onun elinde bir kanıt vardı. Onu ölümler diyarı almıştı -veya daha da ötesi: Belki de almış görünüyordu, çünkü Yusuf oraya gitmek için henüz yola çıkmıştı; onu satın alan Midianlıların lideri bu yeri fark etmişti ve o bunu az sonra öğrenecekti.

Bey İçin

Ba'almarhar adındaki bir köle Yusuf'a "Bey seni istiyor" dedi; Yusuf sıcak taşlar üstünde bazlama pişirmekle meşguldü -onlar Kirmil Dağlarından açık denize karşı olan bu kumsala birkaç gün önce inmişlerdi. Yusuf bu işi çok iyi becerdiğini iddia ediyordu, oysa hiç kimse ondan böyle bir şey yapacağını beklemiyordu. Bu konuda hiçbir çalışması da olmamıştı ama Tanrının yardımıyla bunu gerçekten mükemmel bir şekilde başarmıştı. Kamış gibi otlarla dolu kumsalın eteklerinde güneş batarken geceyi geçirmek için kamp kurmuşlardı; bu kabile günlerce sahil şeridinde dümdüz ilerlemişti. Çok sıcak vardı; solgun bir renge bürünen gökyüzünden şu anda etrafa bir serinlik çöküyordu. Kumsal, meneviş rengini almıştı. Ölüm sakinliğine kavuşan deniz, muhteşem kor kırmızısından erguvan rengine dönüşerek veda eden akşam güneşinin kızılımsı ışınlarıyla kaplanmış ipek gibi hışırdayan düzgün ve uzun dalgalarını, yosunlu, yakamozlu kıyıya yolluyordu. Develer bağlı oldukları kazıkların etrafında dinleniyordu. Sahilden pek uzakta olmayan bir yerde inşaat kerestesi taşıyan hantal bir mavna, iki dümencinin

yönetiminde ilerliyordu; kısa direkli, uzun serenli bir yelkenliyle çekiliyordu; ucunda bir hayvan başı olan ve sudan oldukça yukarıda bulunan geminin baş bodoslaması üzerinde çok katlı halatlar vardı ve bu gemi güneye doğru yükünü çekerek ilerliyordu.

“Beye gideceksin, haydi” diye tekrarladı yükleme kölesi. “Seni çağırمام için beni görevlendirdi. Kendisi çadırında minderi üzerinde oturuyor ve senin onun yanına gitmeni istedi. Önünden geçiriyordum, o sırada bana isimle, Ba’almahar diye seslendi ve şöyle söyledi: ‘Yeni satın aldığımız, cezasını çekmiş, bataklık sazları çocuğu, kuyudan çıkan Heda’yı bana gönder, ona soracaklarım var.’”

İşte tamam, oldu bu iş diye Yusuf aklından geçirdi; Kedma ona dünya yörüngelerinden bahsetmiş olmalı, çok iyi bir şey bu. “Evet, böyle tanımlayabildi seni; çünkü onun kimi istediğini Ba’almahar’a başka türlü anlatmak kolay olmuyordu. Onun seninle görüşmesi gerekiyor, sen en iyi insan, anlayacaksın ya.” dedi.

“Tabii” diye karşılık verdi: “Bunu daha başka nasıl söyleyecektiki? Beni görmek istiyorsa, o şöyle der: ‘Bana Ba’almahar’ı yollayın!’ Çünkü bu benim adım. Ama senin isminle birlikte çok zor oluyor, çünkü sen kurnaz bir çocuksun.”

“Ama o seni hep görmek isteyecek” dedi Yusuf, “senin kafan biraz kel olsa da, değil mi? Haydi git, haber için teşekkürler.”

“Aklına ne geldi senin!” diye bağırdı Ba’almahar. “Hemen gelmen gerekiyor, seni ona ben götüreceğim, çünkü gelmeyecek olursan, vay benim hâlime.”

“Ama benim” diye cevap verdi Yusuf, “gitmeden önce bazlamayı iyice pişirmem gerekiyor. Pişirdiğim bu çok özel bazlamayı Bey’in tatması için giderken yanımda götürüyüm. Sakin ol, bekle biraz!”

Yusuf kölenin sürekli seslenmeleri altında bazlamayı iyice pişirdi, topukları üzerinde doğruldu ve şöyle söyledi: “Geliyorum.” Ba’almahar ona refakat etti; ihtiyarın yolculuk çadırında, minderin üstünde oturduğunu, alçak kapıdan gördü. “Çağırıldığınızı duydum ve geldim” dedi Yusuf ve onu selamladı. İhtiyar kaybolmakta olan akşam kızılığına bakarak selama başıyla karşılık verdi ve sonra bir

elini yan taraftan kaldırdı ve Ba'almahar'ın kendisini doğrultması için işaret eti.

"İşittiğime göre" diye sözlerine başladı, "sen bu dünyanın merkezi olduğunu söylemişsin, öyle mi?"

Yusuf gülümseyerek başını evet anlamında salladı.

"Bununla ne demek istemiş olabilirim" diye cevap verdi. "Bunu gevezelik olsun diye söylemiş olabilirim? Bu haberi yalan yanlış hemen siz Efendime yetiştirmişler. Bakalım. Evet, dünyanın birçok merkezi olduğunu, bunların insanların sayılarıyla doğru orantılı ve o kadar çok olduğunu söyledim. Dünyada her insan bir merkezdir, dedim."

"Bu da aynı kapıya çıkar" dedi ihtiyar. "Şu hâlde senin çok ilginç bir şey söylediğin doğru. Böyle bir şeyi ben ömrümde duymadım, bütün dünyayı dolaştım ve görüyorum ki sen bir kâfırsın, imansız yaramaz bir çocuksun, tıpkı senin benden önceki efendilerinin bana anlattıkları gibi. Her ahmak ve zavallı, bu kalabalık dünyada kendisini dünyanın merkezi zannedecek olursa, bu işin sonu nereye varır, ne yapılır bu kadar çok merkezle? Senin kuyunun dibine atılmış olman, gördüğüm kadarıyla boşuna değilmiş, seni haklı olarak oraya atmışlar, oradaki kuyu da dünyanın kutsal merkezi miydi?"

Yusuf, "onun üstüne bir göz yerleştirerek, beni onun içinde çürütmeyerek, sizleri bu yolun üstüne göndererek ve beni kurtarmaya vesile kılarak Tanrı o kuyuyu kutsamıştı" diye cevap verdi.

"Bu nedenle mi?" diye sordu tüccar. "Yoksa bu amaçla mı?"

"Bu nedenle ve bu amaçla" diye karşılık verdi Yusuf. "Her ikisi de geçerli ve nasıl istenirse öyle."

"Sen gezezenin birisin! Bugüne kadar hep kuşkulanıp duruyordun, Babil mi dünyanın merkeziydi ve Babil'deki kule mi yoksa Hapi Nehri kıyısındaki Batı âleminin ilk kişisinin gömülü bulunduğu Abôt mu? Sen bu soruyu çoğaltıyorsun. Sen hangi ilaha inanıyorsun?"

"Beyimin Tanrısına."

"Öyleyse Adôn'a ve güneşin batışına üzülüyorsun. Buna sevindim. Bu en azından kulağa hoş gelen güzel bir ifade ve birisininin

çıkıp da deli gibi 'ben dünyanın merkeziyim' diyerek saçmalamasından daha iyi. Senin elindeki ne?"

"Bey'im için pişirdiğim bir bazlama. Ben bazlama pişirmesini çok iyi bilirim."

"Çok iyi mi? Getir bakalım, göreceğiz!"

Ve ihtiyar onun elinden bazlamayı aldı, evirdi çevirdi, yan tarafındaki dişleriyle bir parça kopardı, çünkü ön dişleri yoktu. Bazlama tam kıvamında olmuştu, bundan daha iyisi can sağlığı; ihtiyarın kararı şöyleydi:

"Çok iyi. Ama bunu 'alışılmadık derecede' diye niteleyemem, zaten bunu söylemiştin. Bunu bana bıraksan daha iyi olur; bazlama iyi, hatta mükemmel" diye çiğnemesine devam etti. "Sık sık böyle bazlama pişirmekle seni görevlendiriyorum."

"Emriniz olur."

"Senin yazı yazmasını bildiğin ve bütün eşyaların listesini çıkarabildiğin doğru mu?"

"Çocuk oyuncağı bunlar" diye cevap verdi Yusuf. "Ben insan yazısı ve Tanrının yazısını, yazı kalem veya divitle, nasıl istenirse öyle yazabilirim."

"Bunları sana kim öğretti?"

"Evimizi yöneten birisi. Bilge bir kâhya."

"Peki, yetmiş yedi sayısında kaç tane yedi var? İki tane mi acaba, ha?"

"Yazıya göre iki tane. Ama mantığa vurursak, yedinin üstüne, bir, iki ve sekiz arttırarak, yemiş yedi sayısına ulaşıncaya kadar koyarım, çünkü yedi, on dört, elli altı eder. Bir, iki ve sekiz ise on bir eder ve işte buldum: Yetmiş yedi sayısında on bir kez yedi rakamı var."

"Sen gizlenmiş rakamı böylesine çabuk hesaplıyor ve buluyorsun?"

"Hızlı veya asla."

"Sen bunları herhâlde deneyerek öğrendin. Diyelim ki benim bir parça tarlam var ve komşum Dagankala'nın tarlasından üç kat büyük, ama komşum bir öküzün bir günde sürebileceği büyük-